

Tab 1

Haudelindude levikuatlase andmete sisestamise juhend PlutoF töölaual ja nutirakenduses PlutoF GO.

Uue linnuatlase jaoks talletatakse andmed digitaalselt PlutoF platvormil ühises andmeruumis. Andmeid saab sisestada arvutis veebibrauseri vahendusel töötava PlutoF töölaual kaudu või nutirakenduse PlutoF GO abil. Järgnev juhend selgitab töölaual ja nutirakenduse kasutamist linnuatlase andmete sisestamisel. Detailsemad kasutusjuhendid on saadaval PlutoF kodulehel.

- PlutoF töölaud avaneb veebibrauseris aadressil <https://plutof.ut.ee/et>
- PlutoF GO nutirakenduse saab paigaldada rakendustepoest
  - Android <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.plutof.go>
  - iPhone <https://apps.apple.com/ee/app/plutof-go/id1633390609>

Kasutajaks registreerumine

Kes ei ole veel PlutoF kasutaja, peab registreeruma. Seda saab teha nii arvutis kui telefonis, aga oluline on meeles pidada, et sama kasutajatunnus kehtib mõlemas! Piisab, kui registreeruda ühes neist.

- Kui olete kunagi varem juba PlutoFi kasutajaks registreerunud, aga parooli unustanud, siis saab selle taastada. Selleks klõpsake Plutof.ut.ee paremas ülanurgas Töölaud → Logi sisse → Taasta salasõna. Ärge registreeruge uuesti! Kui olete unustanud ka e-postiaadressi, millelt registreerusite, võtke ühendust PlutoF kasutajatoega.

Registreerumine arvutis PlutoF.ut.ee veebilehel

Plutof.ut.ee avalehel klõpsake "Hakka kasutajaks" nupul. See viib app.plutof.ut.ee/register lehele. Seal täitke registreerumismvorm oma andmetega.

- Vorm on korrektselt täidetud, kui kõigi väljade kõrval on roheline märk ✓.
- Parool tuleb sisestada kaks korda, nii jääb see endalegi paremini meelde.
- Kontrollige üle e-postiaadress! Kui see sisestada näpuveaga, ei saa te sisse logida!
- Klõpsake nupul Registreeru. Kui kõik on hästi, kuvatakse teade "Registreerumise lõpetamiseks palun järgige Teie e-postile saadetud juhiseid."

Registreeru

Eesnimi * Roo	✓
Perenimi * Lind	✓
Kasutajanimi * roo.lind	✓
8-30 tähemärki: numbrid, @, . ja ladinased tähed	
E-posti aadress * roolind@vaibla.net	✓
sellele aadressile saadetakse registreerumise kinnitus	
Parool *	✓
vähemalt 12 tähemärki, mis võivad olla numbrid, ladinased tähed ja kirjavahemärgid ! ? @ % \$ # & : * - _	
Kinnita parool *	✓
Registreeru	

Registreerumine nutiseadmes Plutof GO äpis

Kui PlutoF GO nutirakendus on paigaldatud, siis saab vaatlusi kohe sisestama hakata. Selleks aga, et neid kesksesse andmebaasi saata, tuleb kasutajaks registreeruda ja sisse logida. NB! Kui olete juba arvutis PlutoFi kasutajaks registreerunud, pole seda uuesti vaja teha.

- Registreerumiseks tuleb avada seadete menüü
- Sealt tuleb valida "Logi sisse" ning järgmisel lehel **"Registreeri PlutoF kasutajaks."**
- Kasutajanime ja parooli nõuded on kirjas iga välja juures. Kõik väljad on kohustuslikud täita.
- Kontrollige, et sisestate õige e-posti aadressi!
- Oluline on jälgida, et ükski väli ei sisaldaks viga: siinsel joonisel on vigane kõige viimane väli (Parooli kinnitus). Registreerumiseks ei tohi ükski väli olla punase servaga.
- Korrektse vormi postitamisel kuvatakse teade **"Vaata oma emaili ja kinnita konto registreerimine"**

Registreeri PlutoF kasutajaks
PlutoF ja PlutoF GO kasutavad ühist kontot

Eesnimi*
Lehe

Perenimi*
Lind

Kasutajanimi*
lehelind

8-30 tähemärki: numbrid ja @ . -

E-posti aadress*
lehelind@vaibla.net

Sellele aadressile saadetakse registreerumise kinnitus

Parool*
.....

Min. 12 tähemärki, numbrid, suured ja väikesed tähed, sümbolid ! ? @ % \$ # & : * - _

Kinnita parool*
.....

Paroolid ei klapi

Registreeru

Registreerumise kinnitamine

Registreerumisvormis sisestatud e-postiaadressile saadetakse kohe kinnituskiri, mille saatjaks on noreply@plutof.ut.ee. Enne registreerumise kinnitamist sisse logida ei saa. Kui kiri ei saabu paari minuti jooksul, kontrollige oma rämpsposti kausta. Kirja keskel on pikk aadress app.plutof.ut.ee/activate/..., millel peate klõpsama. Tehke seda kohe, sest kahe päevaga see kiri aegub.

Kui kinnitamine õnnestus, kuvatakse teade **"E-posti aadress on kinnitatud! Jätkamiseks logi sisse."**

Vaatluste sisestamine

Linnuatlase töös kaasa löömiseks tuleb andmebaasi sisestada pesitsuskoodidega vaatlusi. Neid on võimalik sisestada nii arvutis veebibrauseri kaudu kui ka nutirakenduse abil. Kui olete PlutoFi kasutamisel algaja, siis on mõistlik kõigepealt mõned seadistused paika panna, siis sujub edasine lihtsamalt.

- Kui olete kogenud PlutoFi kasutaja, ei pea Linnuatlase andmete kogumiseks midagi spetsiaalset tegema. Kõik linnuvaatlused (ka teiste projektidega seotud) lähevad arvesse.

PlutoF töölauda seadistamine arvutis

Kõigepealt tuleb PlutoF töölauale sisse logida. Selleks on plutof.ut.ee/et avalehel paremas ülanurgas nupp Töölaud. Töölauale jõuab ka otseviite <https://app.plutof.ut.ee/> abil.

Töölaud →

Kui töölaud avaneb inglise keeles, saate seda muuta ülamenüü paremas nurgas keele valikul Est klõpsates.

Est

Kui hakkate PlutoFi kasutama (peamiselt või ainult) linnuatlase andmete sisestamiseks, on otstarbekas seadistada töökeskkond järgnevalt:

- klõpsake ülamenüü paremas servas nupul Seaded;

Seaded

- avage vaheleht "Vaikimisi väärtused" ning sisestage "Vaikimisi projekti" välja *linnuatlas* ning kui kuvatakse vastav rida, valige see hiireklõpsuga. Välja väärtuseks peab jääma Linnuatlas 2025-2030.

Seaded Info Lisa järjehoidjatesse

Kasutaja Vaikimisi väärtused Järjehoidjad Töörühmad

Vaikimisi projekt

linnuatlas

Linnuatlas 2025-2030 Kristjan Adojaan

Otsi...

Default material sample collection

Otsi...

Enabled map layers

birdatlas

Birdatlas 5x5km Estonia

Lubatud kaardikihid

Otsi...

Eesti Linnuatlas 5x5

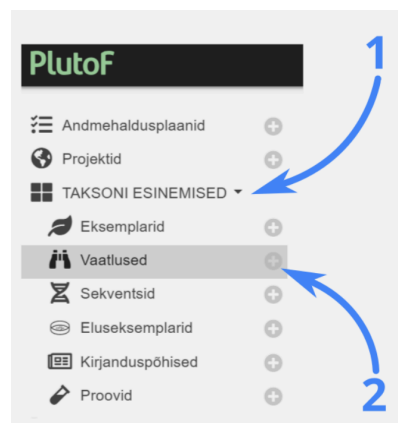
- Selleks, et näha Linnuatlase ruudustikku vaatluse sisestamise kaardil, tuleb see samal seadistuste lehel lubada. Selleks otsige väljas "Enabled map layers" väärtust Birdatlas või Linnuatlas ja valida see. Kihi nimi peab jääma välja alla valituks ja näitama vastavat väärtust (Birdatlas või Linnuatlas).
- Seadistamise lõpuks tuleb klõpsata nupul Salvesta!

Vaatluste sisestamine arvutis

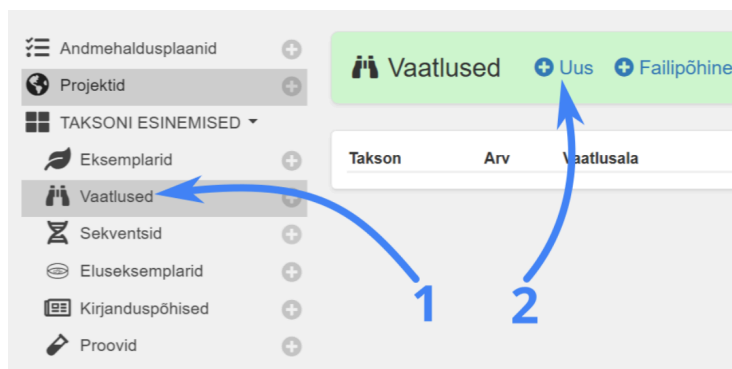
Üldandmed

Vaatluste sisestamiseks tuleb:

- avada vasakmenüüst TAKSONI ESINEMISED
- selle all leida jaotis Vaatlused,
- klõpsata hallil + märgil

Teine võimalus. Kui teie vaatluste loend on juba ees, tuleb rohelisel menüüribal klõpsata Uus.

Kui seadistate eelnevalt vaikimisi Projektiks "Linnuatlas 2025-2030", siis täidetakse automaatselt väljad

- Vorm (väärtusega "Vaatlus: lind") ning
- Projekt (väärtusega "Linnuatlas 2025-2030").

Kui te ei seadistanud vaikimisi väärtusi, tuleb need käsitsi valida:

- Valida Vormi alt Lind;
- Piisab ka, kui hakata sisestama ja siis valida allpool Projekti alt Linnuatlas 2025-2030

Vorm

☐ Lind ☐ Putukas ☐ Loom ☐ Seen ☐ Taim ☐ Vaikimisi ☒ Teised

Vormi nimi...

Projekt

Projekt

Linnuatlas 2025-2030

Nimi

Linnuatlas 2025-2030

NB! Kui soovite vahel sisestada muid vaatlusi teiste vormide abil, tuleb lihtsalt Projekt välja sisustada!

Vaatlusala ja sündmuse andmed

Vaatlusel on kohustuslik märkida asukoht ning aeg. Asukoht peab võimaldama vaatlust määratleda ühte atlaseruutu (5×5 km), seega sobib punkt või väiksem ala (metsakvartal või selle osa, roostikutukk, soolaik jne), mis ei ulata üle ruudupiiri. Vaatlusaeg tuleb sisestada kuupäeva täpsusega. Võib lisada ka kellaaja.

kohanimeotsing aluskaardi ja kihi valik

suurendus asukoha tööriistad

vaatleja(d) vaatluskuupäev ja kellaeg

Kaardivaatel

- Paremast ülanurgast avaneb kaardikihtide menüü, kust saab valida meelepärase aluskaardi ning sisse lülitada linnuatlase ruutude kihi ("Birdatlas 5×5km Estonia"). NB!

see kiht tuleb enne seadistustest lubada (vt. eespool [PlutoF töölaua seadistamine arvutis](#)).

- Vasakus servas + ja - nuppudel klõpsates saab kaardi lahutust suurendada ja vähendada ehk zoom'ida. Sarnaselt toimib ka hiirerulli kerimine, kui kaardil on aktiivseks tööriistaks valitud nihutamise tööriist.
- Kohanimeotsing kaardi ülaservas võimaldab kiiresti leida vaatluskoha asula nime järgi. Selle otsingu tulemus paigutab punkti vastava asula keskele, kindlasti on vaja seda liigutades täpsustada. Sama välja saab kasutada ka asukoha otsinguks koordinaatide järgi.
  - Koordinaadid eraldatakse komaga või tühikuga; komakoha eraldajaks on punkt.
  - Vale: 58,425, 26,302
  - Õige: 58.425 26.302
- Vaatluse asukoha täpseks sisestamiseks on kaardi alaservas erinevad vaatluskoha tööriistad. Parasjagu aktiivne tööriist on kollane.

kaardi nihutamine

asukoha muutmine (alade - ristkülik, ring, hulknurk - puhul)

asukoha sisestamine punktina kaardil klõpsates; muutmiseks uus klõps

asukoha sisestamine hulknurga (polügooni) kujulise alana

asukoha sisestamine ristkülikukujulise alana

asukoha sisestamine ringikujulise alana

sisestatud asukoha kustutamine

selle tööriistade menüü peitmine / avamine

- Asukoha sisestamisel punktina või ala kaardile märkides täidetakse kõrvalasuvates väljades koordinaadid ja asukoha tekst automaatselt. Vaatluse koordinaadid võib sisestada ka käsitsi.
  - Ida-Eestis võib esineda GPS häiringuid ning registreeritavad koordinaadid võivad tegelikest erineda, halvemal juhul võib kanne sattuda suisa naaberruutu. Kontrollige punkti asukohta ümbritsevate, nähtavate maastikuelementide abil!
- Välja "Asukoha tekst" võib täiendada käsitsi, nt lisades täpsustuse "tiigi ääres", "Kalamaja" vms. Käsitsi täiendamise korral ei uuene tekst automaatselt, kui kaardil uus koht valida!
- Ühegi vaatlusala (polügooni, ristküliku või ringi) piir ei tohi ületada atlaseruudu piiri!
- Asukohale annab väärtuslikku lisainfot välja Täpsusaste (meetrites) täitmine ja asukoha määramise Meetodi valimine (kaardilt valimine - From map).
- Alale võib anda nime, täites välja Nimi. See aitab samas kohas korduvalt vaatlemise korral - edaspidi saab ala leida juba nime järgi. Nimetamine on otstarbekas just piiritletud alal vaatlemisel.

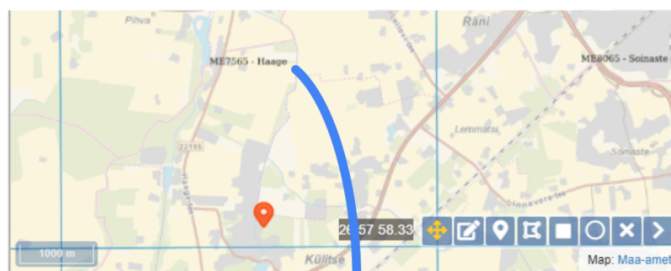
 Olemasolev ala ?

vaibla raba

Vaibla raba Kristjan Adojaan

Täpsete koordinaatidena sisestatud punktide puhul tuleb see kõne alla konkreetse pesaleiu puhul.

- Kaardi all on võimalik vaatlus seostada ka otse konkreetse atlaseruuduga. Selleks tuleb paneelis Kihid valida kihiks "Birdatlas 5x5km Estonia" ning otsida vastav kihi nimi. Kihi nime saab teada, kui kaardil teha nähtavaks linnuatlase ruudustik.

Kihid

Birdatlas 5x5km Estonia Haage

Kiht ME7565 - Haage Ala

Sündmuse väljadel

- Kohustuslik on kuupäevavälja täitmine - väli "Alguskuupäev". Klõpsates välja kõrval kalendri ikoonil, täidetakse see hetke kuupäevaga, ent seda saab muuta kuupäeva välja sees klõpsates ja hüpikkalendrist valides. Kuupäeva saab ka käsitsi sisestada kujul AAAA-KK-PP

Alguskuupäev ?

2025-03-15

- Soovitav on täita ka kellaaeg kujul tt:mm.
- Kui sisestatavad andmed katavad pikemat ajaperioodi (näiteks paar tundi ühel alal vaatlemist), tuleb sisestada ka lõpukuupäev ja -kellaaeg.

Alguse aeg

07:15

- Vaatleja väli on automaatselt täidetud vaatluse sisestaja andmetega. Kui osales mitu vaatlejat, saab need lisada nime järgi otsides ja valides. Kaasvaatlejad ei pea ise olema PlutoF registreeritud kasutajad. Küll aga peavad nende nimed olema PlutoF töölaual Isikute registris. (Vajadusel lisada vasakmenüüst Isikud → Uus.). Sisestades kellegi teise vaatlust (s.t. teid ennast vaatlejate hulgas polnudki), tuleb enda nimi kustutada klõpsates oma nime taga oleval ristikesel.

Vaatlejad ?

Cristjan Adojaan

Kristjan Adojaan adojaank

Koo Lind X

Lehe Lind X

- Nimekirja tüüp - enamik vaatlusi on juhuvaatlused üksikute liikide kohta. Sel juhul on valikuks Valitud liigid. Kui vaatlus on põhjalik, nii et märgitakse üles kõik kohatud liigid, saab nimekirja tüübiks valida Täisnimekirja.

Vaatluse andmed

Ühe vaatlusretke käigus ühest asukohast (näiteks piiritletud alalt) kogutud vaatlusi saab sisestada kas üksikshaaval või mitme kaupa korraga. Vajadusel saab lisada ridu 1 või kümne kaupa.

- Liiginime võib sisestada nii 3+3 koodina kui eestikeelse nimena, samuti võib sisestada teadusliku nime. 3+3 koodid koosnevad tavaliselt perekonnanime ja liigiepiteedi kolmest esitähdest (nt PARMAJ - rasvatihane *Parus major*) kuid on

roolind Acrocephalus J. A. N

roolind (Perekond)

mustpea-roolind (Liik)

võsa-roolind (Liik)

rästas-roolind (Alamliik)

tiigi-roolind (Alamliik)

ka erandeid (nt PYRULA - leevike *Pyrrhula pyrrhula*). Liiginimede ja koodide osas saab abi EOÜ kodulehelt <https://www.eoy.ee/ET/16/31/eesti-lindude-nimekiri/>. Kõigi nimede täitmisel sisestamisel ilmub pärast esimeste tähtede sisestamist valikmenüü.

- Ei pea täitma kõiki kolme nimevälja, piisab ühest!
- Liigini määramata vaatluste puhul ei sisestata lõppu sp. või spe., vaid valitakse võimalikult täpne takson (nt perekond). Linnuatlase vaatlustel on liigi tasemeni määramine vajalik!
- Ühtelangeva liigi- ja perekonnanime puhul tuleb jälgida, et saaks valitud õige tase (nt perekond punarind vs liik punarind). Sageli pakub süsteem välja ka alamliigi, ent kui vaadeldava isendi kuuluvuses alamliiki ei saa kindel olla, on mõistlik valida tase "liik",
- Vaadeldud isendite arv. Pesaleiu puhul tuleb täita kaks rida – ühele vanalind / -linnud, teisele pesapojad, omistades kummalegi vastava vanuse koodi.
- Väljad Sugu, Vanus ja Sulestik ei ole kohustuslikud, ent võimalusel tuleb need täita.
  - Vanus sisestatakse kalendriaastates koodide pesapoeg, 1a, 1a+ jne abil.
  - Sulestiku andmed vastavalt valitavatele kategooriatele; lisainfot saab lisada välja Märkused.
- Väli Tegevus on täitmiseks kohustuslik. Selles kasutatud koodide loend avaneb, kui klõpsata välja päises asuval väiksel küsimärgi ikoonil .
- Pesitsuskindluse välja täitmine on linnuatlase andmestikku panustamiseks kohustuslik. Pesitsuskindluse koodidest annab lühiülevaate välja kõrval asuval küsimärgi ikoonil klõpsamine. Edukaks tööks linnuatlase andmete kogumisel on vajalik põhjalik tutvumine koodide kasutamisega (sealhulgas näidetega) linnuatlase üldises juhendis. Iga ruudu piires on vaatluspäeval kohatud iga eeldatava haudelinnuliigi kohta oluline märkida kõrgeima pesitsustõenäosuse saanud vaatlus, haruldasemate liikide kohta aga kõik vaatlused.
- Iga vaatlusrea paremas servas on nupud erinevateks toiminguteks:
  - lisaväljade kuvamiseks (näidatakse harvem kasutatavaid andmevälju),
  - rea kopeerimiseks, kui sama taksonit, aga eri tunnustega, vaadeldi korduvalt,
  - failide lisamiseks: saab üles laadida fotosid või helindeid,
  - rea kustutamiseks.
- Vaatlusridade kohal ja all on nupud:
  - Lisa tunnused - soovi korral saab igale vaatlusreale lisada muid tunnuseid,
  - Lisa 1 - lisab ühe tühja rea,

- Lisa 10 - lisab kümme tühja rida,
- Lisa leht - võimaldab hüplikaknas märkida konkreetseid liigid ja lisada need korraga vaatlusridadele. Selleks tuleb loendit kerides soovitud liigid märkida ning lõpuks klõpsata loendi all "Lisa". Seejärel saab iga andmed (isendite hulk, vanus, tegevus, pesitsuskindlus) veel täpsustada.

Acrocephalus scirpaceus; tiigi-roolind
Acrocephalus schoenobaenus; kõrkja-roolind
Acrocephalus palustris; soo-roolind
Acrocephalus paludicola; tarna-roolind
Acrocephalus dumetorum; aed-roolind
Acrocephalus arundinaceus; rästas-roolind
Acrocephalus agricola; padu-roolind
Accipiter nisus; raudkull
Accipiter gentilis; kanakull

+ Lisa   ✕ Tühista

Salvestamine

Kui kõik andmed on sisestatud tuleb kirje salvestada. Mitme taksoniga (mitmerealise) vaatluse kirjest tekib PlutoFis nii mitu eraldi vaatluskirjet, kui oli ridu, ent kõik need vaatlused on seotud ühe ja sama vaatlussündmuse ja -kohaga. Hiljem on võimalik iga taksoni vaatlust eraldi toimetada. Ühiselt saab muuta kõigi nendega seotud asukohta ja sündmust.

- Salvesta - salvestab kirje ja naaseb nimekirja.
- Tühista - katkestab sisestamise, poolleilolev kirje kustutatakse.
- Salvesta ja lisa uus - salvestab kirje ja lisab uue tühja kirje.
- Salvesta ja kopeeri - salvestab kirje ja kopeerib asukoha ning projekti andmed. Uus kirje tekitab uue vaatlusala ja sündmuse.
- Salvesta ja lingi alaga - salvestab kirje ja avab uue vormi; see on seotud sama projekti ja sama alaga; vaatlussündmus on uus.
- Salvesta ja lingi sündmusega - salvestab kirje ja avab uue vormi; see on seotud sama projekti, sama ala ja sama sündmusega (sisuliselt sama, kui lisanuks ühe vaatlusrea).

Abiinfo

- Iga välja juures on väike küsimärgi ikoon . Sellel klõpsates kuvatakse abiinfot välja kohta. Eriti on see abiks, kui välja täitmine eeldab valimist koodide seast (Tegevus, Pesitsuskindlus).
- Iga paneeli juures on veidi suurem abiinfo ikoon , mis annab rohkem infot vastava osa kohta (näiteks kaardi kohta).
- Iga mooduli (Vaatlused, Eksemplarid jne) ülaosast saab veel abiinfot kogu mooduli kohta nupul Info klõpsates.

PlutoF GO nutirakenduse seadistamine

Vaatluste sisestamiseks nutiseadmes tuleb paigaldada ja käivitada PlutoF GO äpp ning sellesse sisse logida, klõpsates vasakus ülanurgas menüü nupul ja seejärel Logi sisse nupul. Vajadusel saab sealsamas vahetada rakenduse keelt.

Menüüs Seaded saab sisse / välja lülitada erinevaid seadistusi, mida juhend kajastab allpool:

seadistus on sisse lülitatud;

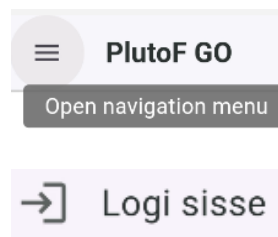
seadistus on välja lülitatud.

Üldised seadistused

- "Luba mallide kasutamist" - võimaldab asukohti meelde jätta ja korduvalt kasutada.
- "Kasuta PlutoF profiili vaikimisi õiguseid" - võib sisse lülitada, kui PlutoF töölaual on õigusi muudetud. Ainult linnuatlase töö jaoks pole väga oluline.
- "Luba projekti valimist". Lülitada sisse!
- "Luba vaatlejate / kogujate valikut". Lülitada sisse, kui teete vaatlusi mitmekesi koos ja soovite kaasvaatlejad lisada.
  - Selle välja järel on võimalik määrata Vaikimisi vaatlejad, ehk isikud, kellega sageli koos vaatlete. Iga konkreetse vaatluse kirjel saab neid muuta (alati on lihtsam eemaldada kui jooksvalt lisada).
  - Vaatlejate lisamiseks tuleb otsida nime järgi, mitte kasutajatunnuse järgi, kõige parem on otsida Eesnimi Perenimi, mitte ainult perenime järgi.
  - Kaasvaatlejad ei pea ise olema PlutoF registreeritud kasutajad. Küll aga peavad nende nimed olema PlutoF töölaual Isikute registris olemas olema. (Vajadusel lisada vasakmenüüst [Isikud](#) → Uus.)
- Seadistused "Luba interaktsioonide sisestamist" ning "Kogu vorm on alati nähtav" ei ole Linnuatlase jaoks olulised.
- "Kasuta suuremat fonti" kasutamise vajaduses on individuaalne.

Taksonoomia

- "Luba tavanimetuste sisestust" on mõistlik sisse lülitada, kui eelistate eestikeelseid nimesid liiginime otsingus kasutada. See ei takista teaduslike nimede või 3+3 koodide järgi otsimist.
- Ainult eestikeelsed tavanimetused - ei ole oluline
- Ainult kohalikud liigid - linnuatlase vaatlusi tehes või üldse Eestis vaadeldes on otstarbekas sisse lülitada, muidu on otsingus pakutavate liikide loend liiga suur.
- "Piira taksoni valik tasemeni" kui see sisse lülitada, siis:

- piirang "liik" - võimaldab sisestada vaid liigini määratud taksoneid,
- piirang "perek." - võimaldab sisestada nii liigi kui perekonna tasemeni määratud,
- jne; alati on võimalik piirangust täpsemaid määranguid sisestada; linnuatlase jaoks on kasu liigini määratud vaatlustest!
- "Luba võrguühenduseta taksonoomia" on vajalik juhul, kui vaatlusalas võrguühendus puudub. Sel juhul tuleb juba ettevalmistavalt see sisse lülitada ning alla laadida vajalik loend:
  - "Eesti liigid" võimaldab taksonit otsida:
    - eestikeelsete nimede järgi: otsida tuleb nimes oleva tühikuga eraldatud sõna algusest (nt 'rästas' leitakse rästas-roolind, aga mitte laulurästas; 'lehelind' leiab siberi lehelind, aga mitte väike-lehelind;
    - teaduslike nimede järgi: nii perekonnanime kui liigiepiteedi järgi;
    - 3 + 3 koodi järgi, kui see lahku kirjutada, näiteks 'fri coe';
  - "3+3 koodid" võimaldab otsida vaid kokku kirjutatud 3+3 koodi järgi, nt 'fricoe'.
- Kui võrguühenduseta taksonoomia keelata, siis toimib eestikeelse liiginime otsing veidi teistmoodi: eestikeelse nime puhul saab otsida nii tühikuga kui sidekriipsuga eraldatud sõna algusest (nt 'rästas' leitakse rästas-roolind ja mustpugu-rästas, aga mitte muusträstas; 'tihane' otsides leitakse tutt-tihane, aga mitte sinitihane).

Asukoht

- Kuva kaart põhivormis - sisse lülitada.
- Meetod võib olla "Pidev päring", kui see koormab liialt telefoni akut või võrguühendust, võib seada ka "Üks päring", siis tuleb vaatluse sisestamise ajal kontrollida, kas asukoht on õige ja vajadusel uuendada. "Üks päring" on hea kasutada siis, kui sisestatakse PlutoF GO kaudu varasemaid vaatlusi, mis ei ole tehtud sisestaja hetke asukohas.
  - Asukoha leidmise kiirus sõltub väga palju telefonist. Kui tundub, et telefon ei suuda asukohta kiiresti leida, võib olla abiiks, kui samal ajal avada nt Google Maps rakendus. Kui telefon ei suuda üldse Plutof GO rakenduses asukohta leida, tuleb kontrollida üldistest seadistustest, kas rakendusel on asukohaandmete luba.
- "Arvesta liikumist" võib sisse lülitada, kui vaatleja on liikumises, mitte ühel kohal paigal.
- "Rakenda asukoha uuendused automaatselt" - sisse lülitada.
- Kaardi kihid - vajalik on selle alt sisse lülitada "Linnuatlas 5×5km Eesti".

Vaatlus

- Kui peamiseks projektiks on Linnuatlas, siis tuleb Vaatluse jaotises Vaikimisi projektiks sisestada "Linnuatlas 2025-2030". Selleks tuleb vastavas väljas klõpsata, avanevas otsinguväljas alustada sisestust sõnaga linnuatlas ning rakenduse poolt väljapakutav "Linnuatlas 2025-2030" valida.

- Lubatavaid vorme eraldi valida ei pea, Linnuatlase projekti sisestatakse ainult linnuvaatlusi.

Teised seadistused

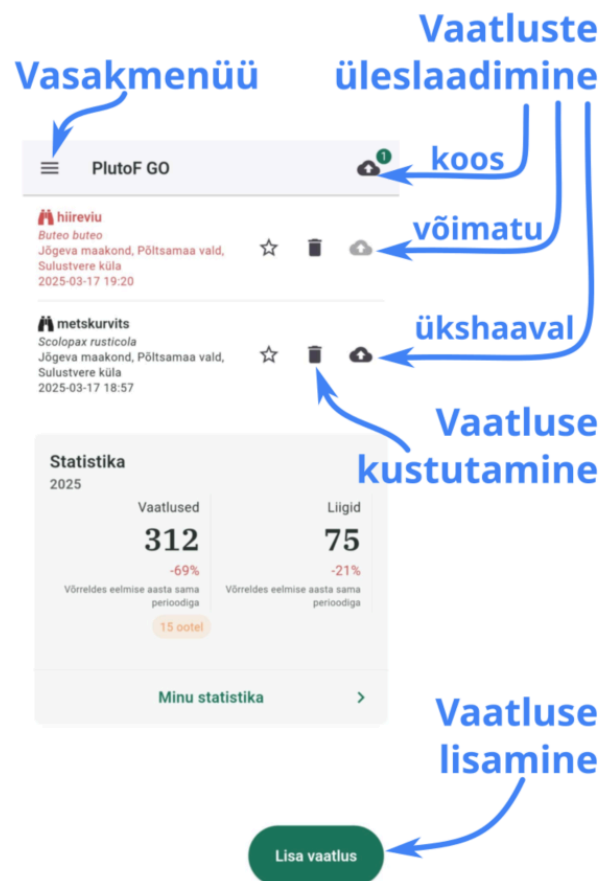
Linnuatlase projekti jaoks vaatlusi tehes ei ole vaja Eksemplaride, Proovide ega Loodusheli mooduleid sisse lülitada, samuti ei ole vaja PlutoF GO-s kasutada Näpistahvli. Liigi määramine ei võimalda hetkel linde määrata. Kui soovite teha ka muid loodusvaatlusi, saate neid võimalusi iseseisvalt uurida, käesolev juhend neid ei käsitle.

Vaatluste sisestamine nutiseadmes PlutoF GO rakenduses

PlutoF GO on vaatluste sisestamise abivahend. Kui vaatlus on sisestatud ja kõik andmed korrektsed, saab vaatluse PlutoFi andmebaasi laadida. Juba üleslaetud vaatlusi enam nutirakenduses ei näe.

Avaleht

- Vasakult ülevalt avaneb seadistuste menüü.
- Paremtalt ülevalt saab ühe klõpsuga kõik vaatlused koos üles laadida.
- Iga vaatluse kõrval on 3 nuppu:
  - tärn - vaatlus muudetakse malliks
  - prügikast - vaatlus kustutatakse
  - laadi üles noolega pilveke:
    - musta värvi - andmed on korras, saab üles laadida
    - halli värvi (vaatluse kirje punane) - vaatlusel on kohustuslikke andmeid puudu; parandamiseks klõpsata vaatlusel ja otsida punase servaga välja!
- All on suur roheline nupp "Lisa vaatlus" uue vaatluse lisamiseks.
- Avalehe keskosas kuvatakse kasutaja jooksva aasta statistika võrrelduna eelmise aasta sama perioodi statistikaga. Klõpsates "Minu statistika" näeb veel täpsemat statistilist teavet.

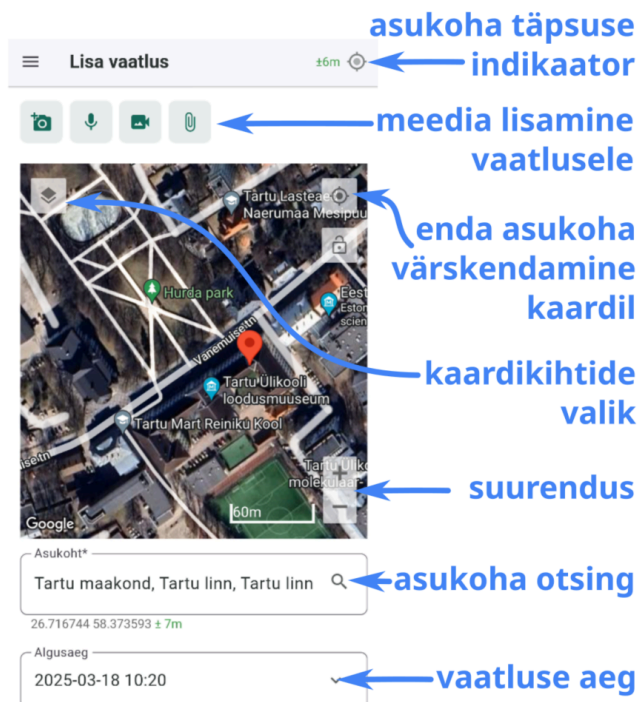

Vaatluse lisamine

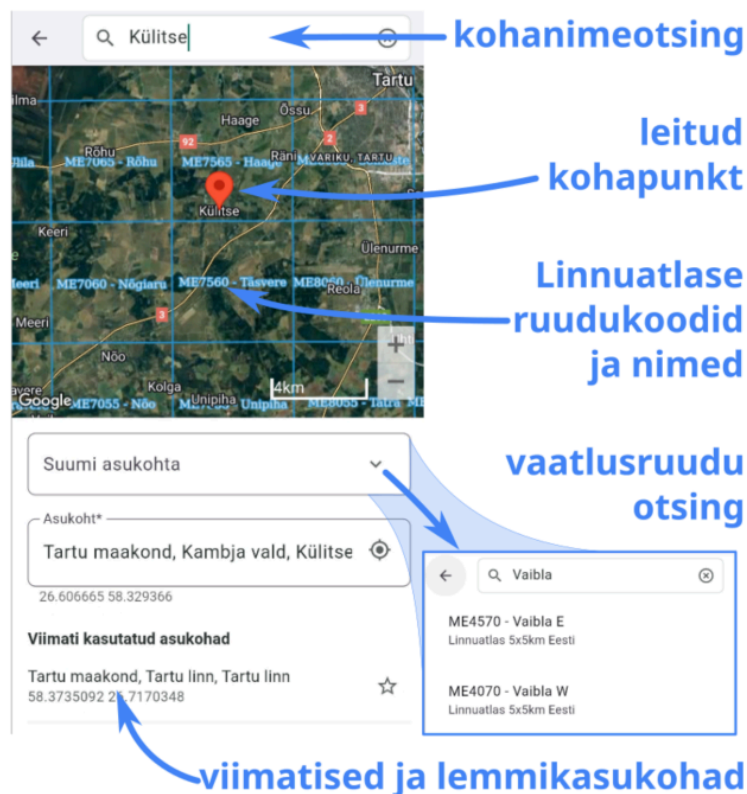
Vaatluse lisamiseks tuleb avalehel klõpsata Lisa vaatlus. Kui avalehel on ka teisi nuppe, siis nende abil on võimalik lisada helivaatlusi, kogude eksemplare, määrata taimi ja putukaid. Neid funktsioone käesolev juhend ei käsitle.

Asukoht

- Vaatluse avavaates tuleb asukoha indikaatorit jälgides veenduda, et kaart näitaks õiget asukohta.
- Sisestama peaks vaadeldava linna, mitte vaatlaja asukohta, eriti kui vahemaa on suurem. Selleks võib kaarti sõrmega lohistades veidi nihutada; sõrmega puudutades asetub asukohta tähistav punane märk kaardile.
- Kaardi suurendamiseks - vähendamiseks on paremal all + - nupud.
- Enda asukoha värskendamiseks kaardil on sihiku ikoon kaardi paremas ülanurgas.
- Kaardi vasakus ülanurgas klõpsates saab valida erinevaid kihte - Mõistlik on sisse lülitada "Linnuatlas 5×5km Eesti" kiht, siis saab jälgida oma paiknemist atlaseruudus.
- Kaardi all kuvatakse leitud asukoha nime, koordinaate ning täpsust. Asukoha välja kõrval luubil klõpsates saab konkreetset asukohta otsida avaneval täpsustatud kaardivaatel:

- Kaardi ülaosas asub väli kohanimeotsingu jaoks. Selle otsinguga leitud kohapunkt kuvatakse punase märgi abil; tavaliselt on selleks asula kese. Täpse vaatluskoha märkimiseks tuleb kaarti puudutades märkida õige punkt.
- Linnuatlase ruudukoodid ja nimetused on nähtavad siis, kui kaart on piisavalt "välja zoomitud".
- Kaardiruudu leidmiseks tuleb klõpsata menüül "Suumi asukohta" ja sisestada soovitud kood või ruudu nimetus.
- Vaate alumises osas saab valida viimatisi või lemmikuks märgitud asukohti. Lemmikuks saab asukoha märkida nimetuse kõrval asuval viisnurksel tärnil klõpsates.

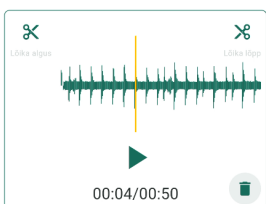

Meediafailid

Vaatlusele saab lisada pildi- heli või videofaile. Kaamerat või salvestit on võimalik käivitada kas otse PlutoF GO äpist või lisada vaatlusele varasem ülesvõtte. Iga tüüpi faili võib lisada ka mitu.

- käivita kaamera; pildistamise järel tuleb kaameravaates klõpsata
- käivita helisalvesti; salvestuse alustamiseks tuleb veel klõpsata , ning lõpetamiseks
- käivita videosalvesti,
- vali varasem ülesvõtte failide seast; järgmisel lehel saab valida ka failitüübi (pilt, heli, video).

Kui meediafailid on vaatluse külge lisatud, annavad sellest märku järgmised ikoonid:

- helifail on lisatud, klõpsates saab seda üle kuulata ja toimetada - näiteks lõigata lühemaks,
- pildifail on lisatud (näidatakse pisipilti), sellel klõpsates saab üle vaadata, kustutada või hankida pildilt asukoha- ja ajaandmed klõpsates nupul EXIF.
- videofail on lisatud.
- Lisatud faili kustutamiseks.

Aeg

Vaatlusaeg täidetakse automaatselt vaatluse sisestamise aja järgi. Soovi korral saab seda muuta.

- Kuupäeva muutmiseks tuleb kuupäevaväljal klõpsata, siis avaneb hüpikkalender. Muutmise järel klõpsata OK.
- Kellaaja muutmiseks tuleb klõpsata samal väljal, jätta kuupäev muutmata, klõpsata OK ja seejärel valida või sisestada kellaaeg. Lõpuks klõpsata OK.

Projekt, vorm, vaatlejad

Linnuatlase vaatluse sisestamiseks tuleks valida projekt Linnuatlas 2025-2030. Kui seda valikut kohe näha pole, tuleb Projekti väljal klõpsata ja hakata sisestama linnuatlas - seejärel valida väljapakutav.

Vormiks peab olema "Lind".

Sisseloginud kasutaja nime näidatakse vaatlejate all automaatselt. Samuti saab seadetes ära määrata, kellega koos tavaliselt vaatlute. Iga konkreetse vaatluse kirjel saab vaatlejaid eemaldada (klõpsates ristikesel nime kõrval) või lisada, klõpsates Vaatlejate väljal "v" noolekesel.

Märkuste välja võib kirjutada täpsustusi vaatluse või kohatud isendite kohta.

The form contains the following fields and controls:

- Projekt:** A dropdown menu showing "Linnuatlas 2025-2030".
- Vali vorm:** A selection area with a bird icon and the label "Lind".
- Takson (liigirühm)*:** A dropdown menu.
- Isendite arv:** A numeric input field with the value "1" and buttons for "EI LEITUD", "EI LOENDATUD", "+", and "-".
- Märkused:** A text area for notes.
- Vaatlejad:** A section with buttons for "Roo Lind" and "Lehe Lind", and a dropdown arrow.

Blue arrows point from text labels to the corresponding form elements: "projekt" to the Projekt dropdown, "vorm" to the Vali vorm section, "takson" to the Takson dropdown, "arv" to the Isendite arv field, and "vaatlejad" to the Vaatlejad section.

Takson

Taksoni väli on täitmiseks kohustuslik. Kui see on täitmata, näidatakse välja punasena. Klõpsates Takson avaneb loend hiljutistest vaatlustest ning otsinguväli liikide otsimiseks. Liigitsing on veidi erinev, sõltuvalt seadistustest (vt eespool [Taksonoomia](#)). Otsida saab:

- Eestikeelses nimes oleva sõna alguse järgi. Kõige kindlam on otsida liiginime alguse järgi (ei tööta otsing 'tihane', aga töötab 'sinitihane').
- Teadusliku nime järgi, nii perekonnanime kui liigiepiteedi järgi (sest need on eraldi sõnad).
- 3 + 3 koodi järgi, kuid sõltuvalt seadistustest võib see olla kas lahku kirjutatud 'fri coe' või kokku kirjutatud 'fricoe'.

Korraga võib sisestada vaatluse mitme taksoni kohta, kuid kõigile neile talletuvad esialgu samad andmed (arv, tegevus, pesitsuskindlus, ...). Andmeid saab ükshaaval üle kontrollida ja täpsustada PlutoF GOs enne üles laadimist või hiljem PlutoF töölaual.

Takson (liigirühm)*

rasvatihane ✕

sinitihane ✕

▼

Isendite arv on linnuatlase vaatluste puhul kohustuslik.

Andmed

Valikvastustega andmeväljade täitmiseks on kaks võimalust:

- Valida väärtus nupuribalt ühe klõpsuga. See on lihtne lühema menüü (näiteks Sugu) puhul.
  - Pikemat nupuriba saab sõrmega paremale-vasakule kerida.
  - Valitud väärtus on roheline rasvase kirjaga ja piirjoonega esile tõstetud.
- Valida väärtus menüüst vasakus servas asuval loendi ikoonil klõpsates.
  - Loendis näidatakse ka kodeeritud väärtuste pikemaid selgitusi; seda on hea kasutada Pesitsuskindluse ja Tegevuse puhul, et kindlasti õige kood valida.
  - Kõigi loendite esimene väärtus on "---" - seda saab kasutada juba tehtud valiku tühistamiseks
- Kohustuslik, aga täitmata väli on punases kirjas. Linnuatlase jaoks on kohustuslik nii Tegevus kui Pesitsuskindlus.

**variantide valimine:
menüüdest või nupuribalt**

Sugu

Emane Isane

Vanus

Pesapoeg Lennuvõimeline 1a

Sulestik

Adultne Juveniilne Subadultne No

Tegevus*

p s r ü h

Pesitsuskindlus

I v P MP T

Salvestamine

Vormi alaosas on kolm nuppu:

- Tühista - vormil sisestatud andmed kustutatakse, vaatlus tühistatakse.
- Uus - vormil sisestatud andmed kustutatakse, avatakse uus tühi vorm.
- Salvesta - andmed salvestatakse PlutoF GO äpis.

Pärast andmete salvestamist tuleb need veel PlutoF andmebaasi üles laadida. Üles laadimine on võimalik ainult internetiühenduse korral! Saab laadida:

kõik vaatlused koos - vaatluste nimekirja kohal paremal üleval on selleks nupp, mis näitab ka laadidavate vaatluste arvu;

iga vaatluse juures eraldi nupul klõpsates.

NB! Kui vaatluse rida on punane ning üleslaadimise nupp hall, siis on vaatlusel andmed puudulikud ning üles laadida ei saa.

Kui vaatluse üleslaadimine õnnestus vigadeta, kuvatakse all servas vastav teade "Üles laadimine õnnestus" ning vaatlus kaob PlutoF GO-st. Hiljem on seda võimalik vaadata ja muuta PlutoF töölaual app.plutof.ut.ee.

Internetiühenduse tõrke puhul kuvatakse veateade. Sel juhul tuleb proovida hiljem uuesti laadida.

Juhendi koostas Kristjan Adojaan (kristjan@adojaan.net)